

SEMINÁŘ ÚSTAVU
BIOTECHNIKY

Zahrádkářské kolonie a systémy zeleně

Prezentují:

Bc. Barbora Zábojníková,

Bc. Lenka Hrušková,

Bc. Miloš Kollár

Obsah prezentace

CO NÁS ČEKÁ A NEMINE

- co jsou zahradkářské kolonie
- urbanistický aspekt
- sociální aspekt
- aktuální stav kolonii
- metodika (MEZA)

Seminář Ústavu biotechniky zeleně

Zahradkářské kolonie

úvod do tématu

- Příklad fungování zdravé společnosti
- Zahradkářská kolonie, osada = zahrádková kolonie, osada
- Pozemek tvořený parcelami
- Spolek
- Organizace ČZS

- Vznik kolonií je různý - zelená louka, velké sídliště,
- Nyní - nezám, perspektivní lokality, developeři, kolize z ÚP
- Přístupnost: uzavřené, ohraničené plotem, průchozí
- Sociální síť, klubový a zahradní život
- Chybí - elektřina a vodní síť

Zahrádkářské kolonie

Seminář Ústavu biotechniky zeleně "Po poledni začne krájet celer na malé kostičky a krmí jimi zesláblého manžela..."

- Celkově zahrady i zahrádkářské kolonie v intravilánech měst bytovou zástavbu rozšiřují a celkově zlepšují okolí zástaveb, avšak ve městech nejsou jasně určeny. Stojí mezi klasickou zemědělskou produkcí a rekreací, mezi soukromým a veřejným prostorem, mezi prací a odpočinkem.

Zahrádkářské kolonie

Seminář Ústavu biotechniky zeleně *"Popraven byl na centrálním kompostu časně zrána. Zahrabán a zapomenut..."*

URBANISTICKÝ ASPEKT

pohled urbanisty

„Zahrádkářské kolonie jsou v systému plánování měst chápány jako funkční plocha specifického významu, nebo plocha pro zemědělské využití, nebo plochy zeleně spojené s rekreací.

Fenomén zahrádkářských kolonií je ale také součástí komunitních občanských vztahů se samosprávnými pravidly fungování.“ Doc. Havliš

Hlavní problémy:

Prostupnost

Absence
infrastruktury

Diskutabilní
estetická
hodnota

Privilegium pro
některé občany

Urbanistický aspekt

Územní plán:

- Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území
  - § 3
  - § 5
- Příklady:
  - Brno - Plochy s objekty pro individuální rekreaci
  - Pardubice - Rekreace v zahrádkových osadách
  - Třebíč - Zahrádkářské kolonie

Urbanistický aspekt

Územní plán:

- nejčastější vymezené na základě rekreačního využití
- opomenutí jiných funkcí jako:
  - potravinová soběstačnost,
  - ekosystémové služby,
  - sociální aspekt

Urbanistický aspekt

Seminář Ústavu biotechniky zeleně "Zahradkáři se jako krtci zavrtávají do země a do jejího lůna ukládají semena..."

Zahrádkářský zákon

Zákon č. 221/2021 Sb., o podpoře zahrádkářské činnosti

§ 2 - definice zahrádkářské činnosti

“Zahrádkářskou činností se rozumí veřejně prospěšná činnost zaměřená na pěstování ovoce, zeleniny, květin, užitkových nebo okrasných rostlin, jejich další zpracování nebo úprava. Zahrádkářská činnost se podílí na zachování a ochraně zemědělského půdního fondu, přispívá k zadržování vody, zmírnění dopadu klimatických změn a podporuje druhovou rozmanitost v krajině, má výchovný a estetický aspekt pro utváření vztahu k přírodě mladé generace. Podílí se na ochraně přírody, životního prostředí a pestrosti krajinného rázu.”

Urbanistický aspekt

Zahrádkářský zákon

Zákon č. 221/2021 Sb., o podpoře zahrádkářské činnosti

§ 4 - kulturní hodnota zahrádkářských kolonií

“Tradiční pěstování v České republice nepůvodních rostlinných druhů, specifikovaných v § 2 a 3, je součástí životního stylu pěstitelů a má nesporný celospolečenský význam. Vytvořené kolekce rostlin patří mezi kulturní hodnoty vytvořené na území České republiky ze soukromých zdrojů, které je potřeba chránit pro budoucí generace. Existuje nadnárodní celospolečenský zájem na zachování genetických zdrojů. Pěstování rostlin tohoto charakteru je společensky odůvodněné. Rostliny nepůvodních rostlinných druhů jsou vždy považovány za kulturní, uměle pěstované rostliny bez nutnosti prokazovat v České republice jejich původ.”

Urbanistický aspekt

Seminář Ústavu biotechniky zeleně *“Na konci města - může tak snadno být zaměněn za konec světa - vystupují...”*

Zahrádkářský zákon

Zákon č. 221/2021 Sb., o podpoře zahrádkářské činnosti

- § 8 - vztahy mezi zahrádkářskými objekty a orgány veřejné správy
  - Ministerstvo zemědělství
    - podporuje zahrádkářskou činnost a zastupuje zájmy zahrádkářských spolků
  - obce
    - Vytváří prostředí pro zahrádkářské kolonie při plánovacích procesech.
    - Své pozemky může přenechat zahrádkářským spolkům.
    - spolupráce se spolky
  - Státní pozemkový úřad

Urbanistický aspekt

Katastr nemovitostí a zahrádkářské kolonie

- Studie zemědělské půdy v intravilánu města Pardubic
- Zahrádkářské kolonie spadají do zemědělského půdní fondu (ZPF)
  - Druh pozemku: orná půda, zahrada, TTP
- 10 % ZPF v intravilánu města Pardubic
  - intravilán 3 400 ha
  - ZPF 606 ha (18 % rozlohy)
  - Zahrádkářské kolonie 60 ha

Urbanistický aspekt

Sociální aspekt

Jak udělat dobrý první dojem

- Městské zahrady poskytují veřejný prostor, kde se lidé mohou navzájem setkávat.
- Společenská aktivita, která dokáže spojovat různé skupiny obyvatelstva.
- Rozličné motivace proč se připojit k zahradě v sousedství.
- Každodenní využití
- Zahrádky se jeví jako funkční a živoucí součást města.

Aktuální stav

- Zánik jedinečné městské subkultury
- Hodnota pro města i pro zahrádkáře
- Boj s developery
- Návrat k samozásobitelství
- Brněnský magistrát vybízí k větší otevřenosti
- Akce, veřejnost
- Zahrádkáři by, ale ztratili soukromí
- Krádeže

Sociální aspekt

Brno

příklad: Červený kopec

- Brno
  - Velký potenciál, málo využitý (Na sekerách, Zaječí hora, Rokytova, Borky, Vyšehrad,...)
  - „městské zahradničení " či " městské zemědělství„
- Zahrádkářská kolonie Červený kopec
  - 153 zahrádek
  - 45,5 ha, různé velikosti a využití
  - Členství ČZS
  - Pravidla

Sociální aspekt

Metodika (MEZA)

- popisuje zahradářské kolonie jako důležitou složku udržitelného fungování města, kvalitního života
- slouží na vyhodnocování městských záhradních a produkčních ploch
- cílem metodiky je vytvořit a poskytnout nástroj, kterým lze poměrně snadno vyhodnotit široké spektrum specifických území, jak například zahrádkářské lokality.

MEZA hodnotí 3 perspektiva a to :

1

Urbanistický a
městský
aspekt

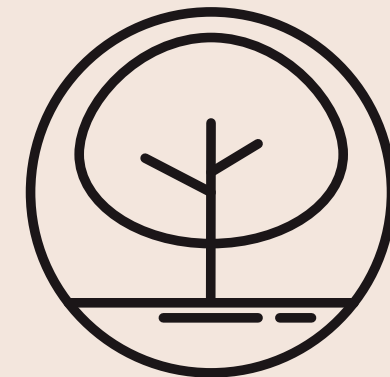
2

Sociální a
ekonomický
aspekt

3

Enviromentální
a ekologický
aspekt

1

Urbanistický a městský aspekt

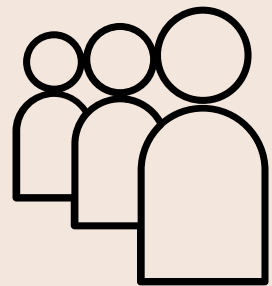

- rozebírá technickou a dopravní infrastrukturu.
- občanskou vybavenost
- přitažlivost lokality pro širokou veřejnost
- prostorové plánování obce
- potenciál každodenní rekreace
- zájem místní samosprávy o zahrádkářsko lokalitu
- a možnosti využití lokality jiným způsobem

Mapové podklady, územně analitická podklady, terénne průskumy a komunikace

2

Sociální a ekonomický aspekt

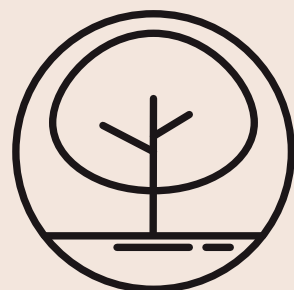
- vnitřní sociální funkce
- vnější sociální funkce
- samotnou ekonomiku zahrádkářské lokality.

terénní pozorování, konzultace a mediální sdělení

3

Enviromentální a ekologický aspekt

- popisuje životní prostředí -vztah k prvkům obecné i zvláštní územní ochrany přírody
- hospodáření - environmentální dopady managementu zahrádek
- podpora biodiverzity.

analýza mapových podkladů, satelitních snímků a územně plánovací dokumentací a také terénní pozorování

Uplatnitelnost metodiky (MEZA)

- uplatnitelná pro všechny zahrádkářské lokality v ČR
- vyznačuje se úsilím o vyhodnocení široké škály témat, která se zahrádkářské lokality týkají
- metodika je na nejobecnější úrovni podpůrným nástrojem pro realizaci různých strategických plánů (od státní po obecní úroveň)
- využití například v novém územním plánu, kde mohou být na základě použití metodiky nově definovány nové typy ploch (např. specifických ploch „Z“ - zahrádkářská lokalita)

Co na to systém zeleně?

Seminář Ústavu
biotechniky
zeleně

Co Váš názor?

**Kde jsou hlavní problémy?
Mají se kolonie více otevřít?
Jak je více využívat?**

BARČA, LENKA, MILOŠ

DĚKUJÍ ZA VAŠI
POZORNOST

KRÁSŇY DEN!